

ผลของโปรแกรมฟื้นฟูสภาพที่บ้านของผู้สูงอายุหลังผ่าตัดใหญ่ทางช่องท้องต่อการฟื้นฟูสภาพหลังจำหน่ายจากโรงพยาบาล

ธีรรัตน์ หม่อมปลัด* พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

สุปรีดา มั่นคง** Ph.D. (Gerontological Nursing)

ยุพาพิน ศิริโพธิ์งาม*** D.S.N. (Adult Health Nursing)

บทคัดย่อ: การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมฟื้นฟูสภาพที่บ้านของผู้สูงอายุหลังผ่าตัดใหญ่ทางช่องท้องต่อการฟื้นฟูสภาพหลังผ่าตัด โดยใช้ทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเรียมเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยสูงอายุหลังผ่าตัดใหญ่ทางช่องท้องที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลรามาริบัติ ระหว่างเดือนมิถุนายน 2553-มกราคม 2554 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดจำนวน 70 ราย แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 35 ราย และกลุ่มทดลอง 35 ราย ได้รับการพยาบาลตามปกติร่วมกับโปรแกรมฟื้นฟูสภาพที่บ้านที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล และแบบประเมินการฟื้นฟูสภาพหลังผ่าตัด ได้แก่ ความปวดแผลหลังผ่าตัด ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติบรรยาย (ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) การทดสอบไคสแควร์ การทดสอบแมนท์วีทนีส์ การทดสอบวิลคอกซัน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ในกลุ่มทดลองหลังได้รับโปรแกรมฟื้นฟูสภาพที่บ้านมีคะแนนเฉลี่ยความปวดแผลหลังผ่าตัดน้อยกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ในสัปดาห์ที่ 2 หลังจำหน่ายจากโรงพยาบาล ผู้ป่วยในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความปวดแผลหลังผ่าตัดน้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มไม่เกิดการติดเชื้อทางเดินหายใจส่วนล่าง แต่เกิดการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัดในกลุ่มทดลอง 3 ราย และกลุ่มควบคุม 7 ราย โดยมีอัตราการติดเชื้อที่ตำแหน่งผ่าตัดไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องจากโรงพยาบาลสู่บ้าน และช่วยพัฒนาการบริการสุขภาพให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: โปรแกรมฟื้นฟูสภาพที่บ้าน ผู้สูงอายุ การผ่าตัดใหญ่ทางช่องท้อง การฟื้นฟูสภาพหลังผ่าตัด

*พยาบาลวิชาชีพ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล

**Corresponding author, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โรงเรียนพยาบาลรามาริบัติ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail: supreeeda.mon@mahidol.ac.th

***รองศาสตราจารย์ โรงเรียนพยาบาลรามาริบัติ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล

Effects of a Home-Based Recovery Program on Postoperative Recovery among Older Patients Undergoing Major Abdominal Operation

Teerarat Momplad* M.N.S. (Adult Nursing)

Supreeda Monkong** Ph.D. (Gerontological Nursing)

Yupapin Sirapo-ngam*** D.S.N. (Adult Health Nursing)

Abstract: This quasi-experimental research explored the effects of a home-based recovery program on postoperative recovery among older patients undergoing a major abdominal operation. The conceptual framework of the study was derived from Orem's self-care theory. The purposive sample consisted of 70 older patients undergoing a major abdominal operation at Ramathibodi hospital between June 2010-January 2011. The subjects were equally assigned to the control (n=35) and the experimental group (n=35). The control group received only conventional nursing care, and the experimental group received conventional nursing care coupled with the home-based recovery program. Instruments used for data collection were demographic data form, the Pain Numerical Rating Scale, the Barthel Activity of Daily Living Index, and the Postoperative Complication Form. The data were analyzed using descriptive statistics, the Chi-square test, the Mann-Whitney U test, the Wilcoxon signed ranks test, the independent t-test, and the paired t-test. Results of the study indicated that 1) the experimental group, after participating in the home-based recovery program, had a significantly lower mean score of postoperative pain and a significantly higher mean score of activities of daily living than before participating in the program 2) at two weeks post-discharge, the patients in the experimental group had a significantly lower mean score of postoperative pain and a significantly higher mean score of activities of daily living than the control group. Patients in both groups did not have any lower respiratory tract infection, but three cases in the experimental group and seven cases in the control group had surgical site infection. However, the incidence of postoperative complications in the surgical site infection were not statistically significant. The findings of this study could be used as a guideline for the continuing care of older patients from hospital to home and to enhance efficiency in the quality of health services.

Keywords: Home-based recovery program, Older patients, Major abdominal operation, Postoperative Recovery

---

*Professional Nurse, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University

**Corresponding author, Assistant Professor, Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University, E-mail: supreeda.mon@mahidol.ac.th

***Associate Professor, Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University